

Water spiegel Update

‘Publieke drinkwaterbedrijven zijn volwaardig natuurbeheerder’

Vewin: Duidelijke grondslag voor erfpachttarieven

De Tweede Kamer heeft vragen gesteld aan de minister van LNV over de erfpachttarieven die Staatsbosbeheer berekent voor natuurgebieden die drinkwaterbedrijven pachten én beheren. Vewin wil meer duidelijkheid over de grondslag van deze tarieven. De publieke drinkwaterbedrijven vervullen een belangrijke maatschappelijk taak, ook als het gaat om het natuurbeheer. Ze wensen als volwaardig natuurbeheerder behandeld te worden. Voor natuurgebieden zonder waterwinning maar met beheertaken moeten symbolische tarieven gelden. Daarnaast willen drinkwaterbedrijven gepachte terreinen verwerven.

Drinkwaterbedrijven beheren in Nederland circa 23.000 hectare natuurgebied. Vaak maken deze terreinen deel uit van de Ecologische Hoofd Structuur of zijn ze aangewezen als Natura 2000-gebied. Drinkwaterbedrijven pachten een deel van de terreinen van Staatsbosbeheer en nemen daar de natuurbeheertaak over, zonder dat daar vergoedingen tegenover staan. De waterbedrijven kunnen immers geen aanspraak maken op subsidies in het kader van het Programma Beheer.

Erfpachtcontracten

Drinkwaterbedrijven worden elke zes jaar geconfronteerd met herziening van de erfpachtcontracten van Staatsbosbeheer. Verhoging van de tarieven heeft plaats volgens onduidelijke grondslagen. In antwoord op Kamervragen stelt de minister van LNV dat drinkwaterbedrijven commerciële bedrijven zijn en dat bij vaststelling van de erfpachtcanon dus gekeken moet worden naar de omvang van de wateronttrekking en de bijdrage van het gebied aan de waterwinning. Deze veronderstelling is onjuist. Publieke drinkwaterbedrijven hebben belangrijke

maatschappelijke taken zonder winstoogmerk en leveren een grote bijdrage aan de natuur in Nederland.

Vewin pleit voor gelijke behandeling van drinkwaterbedrijven die natuur beheren zoals andere natuurbeherende organisaties waar Staatsbosbeheer slechts symbolische bedragen aan vraagt. Tijdens het algemeen overleg deze maand drong het CDA aan op een gelijke behandeling van partijen. CDA én VVD vinden het vreemd dat alleen voor natuurbeherende organisaties symbolische tarieven gelden en niet voor natuurbeherende drinkwaterbedrijven. Vewin wijst erop dat drinkwaterbedrijven zich in de huidige situatie genoodzaakt zien de erfpachttarieven als een verkapte belasting door te berekenen aan de gebonden klanten.

Op Kamervragen antwoordde het ministerie van LNV dat de drinkwaterbedrijven de gebieden in kwestie primair beheren voor de drinkwatervoorziening. Vewin wijst erop dat de natuurdoelen in deze gebieden leidend zijn; in het geval van Natura 2000-gebieden zijn ze vastgelegd in de beheerplannen. Drinkwaterwinning past

zich aan deze natuurdoelen aan en niet omgekeerd.

Professioneel natuurbeheer

Drinkwaterbedrijven voeren het natuurbeheer professioneel uit. Ze zijn volwaardig natuurbeheerder en willen de mogelijkheid krijgen om de gepachte terreinen met bedrijfsbebouwing over te nemen van Staatsbosbeheer. Voor natuurterreinen zonder waterwinning waar drinkwaterbedrijven beheerder zijn, moet volgens Vewin een symbolisch tarief gelden. Voor terreinen waar infrastructuur voor de waterwinning aanwezig is, pleit Vewin voor een redelijke WOZ-waarde als grondslag voor de canon.

De VVD toonde zich tijdens het algemeen overleg voorstander van de mogelijkheid terreinen met bedrijfsgebouwen en zonder belang voor het natuurbeheer te verkopen. De minister gaat verkennen voor welke gronden van Staatsbosbeheer dat mogelijk is en zal een adviescommissie instellen die met een oplossing moet komen voor de knelpunten.

Meer informatie via Rob Eijssink:
ejjsink@vewin.nl

Vewin: Ambitieniveau te laag bij BKMW

Temperatuurnorm strikt handhaven

Vanuit drinkwaterperspectief en de bescherming van de kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater volgt Vewin de totstandkoming van het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring en Water. De Nederlandse ambities bij de invoering van de Kaderrichtlijn Water zijn volgens Vewin te laag.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn onderstrepen de noodzaak van bescherming van drinkwaterbronnen. De KRW schrijft voor dat de EU-lidstaten ervoor moeten waken dat de waterkwaliteit niet achteruitgaat. Vewin onderschrijft de zorg voor de kwaliteit van de drinkwaterbronnen en het doel de zuiveringsspanningen te verlagen. Daarom staat Vewin kritisch tegenover het ontwerp van het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring en Water (BKMW). Met dit Besluit implementeert de Nederlandse overheid de milieu-kwaliteitseisen voor oppervlaktewater en grondwater die voortvloeien uit de KRW.

Vewin vindt het ambitieniveau van het BKMW te laag. Nederland gaat daarmee minder ver dan veel andere Europese landen. Gewezen wordt op de aanpak in de Duitse deelstaat Noord-Rijn Westfalen. De chemische doelstellingen voor oppervlaktewater worden daar direct gekoppeld aan de Richtlijn Prioritaire Stoffen en overige relevante richtlijnen. Bovendien ontwikkelt de deelstaat maatregelenprogramma's ter verbetering van de kwaliteit van oppervlaktewater bestemd voor drinkwater en worden probleemstoffen naar eigenschappen en risico's geclassificeerd. Voorts geeft de deelstaat invulling aan de KRW met gedetailleerde oppervlaktewater-normen voor drinkwaterrelevante stoffen.

De gevolgen van de vereenvoudiging van de lozingsvergunningen in Nederland (per begin 2009) en een minder gedetail-

leerde implementatie van de KRW zijn niet gering: ze leiden tot een lagere oppervlaktewaterkwaliteit. Met als risico nog meer innamestops van voor drinkwater bestemd oppervlaktewater. De bestaande normen voor PAK's, chloride en bestrijdingsmiddelen moeten gehandhaafd worden, evenals het principe 'de vervuiler betaalt'. Ook benadrukt Vewin de noodzaak van strikte handhaving van de bestaande temperatuurnorm (25 graden Celsius) voor oppervlaktewater bestemd voor drinkwater. Dit vanwege het beheersen van de microbiologische risico's.

Europese Unie

Vanuit het oogpunt van waterkwaliteit is de onlangs in werking getreden Europese verordening voor de markttoelating van gewasbeschermingsmiddelen een stap in de goede richting. Deze verordening heeft een sterke relatie met de KRW. Lidstaten hebben het recht om een goedgekeurde stof te herzien als deze in strijd is met de doelstellingen van de KRW. Volgens de verordening mogen residuen van gewasbeschermingsmiddelen geen negatieve gevolgen hebben voor het watermilieu. Verder wordt binnen de verordening de grondwaterkwaliteit in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen expliciet genoemd. Vewin vindt het van groot belang, dat dit ook in de nationale wetgeving goed verankerd wordt.

Meer informatie via
Wendela Slok: slok@vewin.nl

Drinkwatersector voorbeeld voor wet maatschappelijke onderneming

Sommige, tot grote organisaties uitgegroeide instellingen in sectoren als woningbouw, zorg en onderwijs, zoeken naar een beter passende rechtsvorm, waarbinnen zij hun taken optimaal kunnen uitoefenen. Het kabinet wil deze maatschappelijke instellingen tegemoet komen met een nieuwe rechtsvorm. Het heeft daartoe een wetsvoorstel voor een maatschappelijke onderneming ingediend.

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel voor een maatschappelijke onderneming tijdens twee hoorzittingen besproken. Vertegenwoordigers van woningbouw, zorg en onderwijs constateerden dat deze rechtsvorm geen meerwaarde heeft ten opzichte van bestaande rechtsvormen. Ook wetenschappers hebben serieuze vragen en twijfels over de toegevoegde waarde van de door het kabinet voorgestelde nieuwe rechtsvorm.

De drinkwatersector werkt al jaren binnen een systeem van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Drinkwaterbedrijven zijn publieke ondernemingen met publieke belangen, een publieke aansturing en publieke aandeelhouders. Dat zijn gemeenten en/of provincies. Ook het financiële kader is verankerd in de drinkwatersector. Het gaat hier bijvoorbeeld om het aantrekken van kapitaal voor investeringen in de zuivering of infrastructuur. Hetzelfde geldt voor de controle door en verantwoording aan de publieke aandeelhouders.

Dit systeem met publieke aandeelhouders, decentraal toezicht en bedrijfsvergelijkend onderzoek (benchmarking) functioneert in de drinkwatersector al jaren naar behoren. Het is ook vastgelegd in de nieuwe Drinkwaterwet. De wijze waarop in de drinkwatersector de maatschappelijke en publieke belangen worden gewaarborgd, kan als voorbeeld dienen voor andere sectoren.

Water hoger op Europese politieke agenda gezet

Bureau Brussel van Vewin en UvW bestaat vijf jaar

Sinds 2004 behartigt Bureau Brussel van Vewin en de Unie van Waterschappen de belangen van de Nederlandse drinkwaterbedrijven en waterschappen bij de instellingen van de Europese Unie. Peter Pex en Robert Schröder vertellen over het vijfjarig bestaan van Bureau Brussel, de betekenis van de Europese belangenbehartiging en de behaalde successen.

De watersector wordt sterk gereguleerd vanuit Europa. Daardoor is belangenbehartiging op Europees niveau steeds belangrijker geworden, temeer nu het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 in werking is getreden. De bevoegdheden van het Europees Parlement zijn daardoor op diverse beleidsterreinen verder vergroot. Het belang van de Brusselse vertegenwoordiging van de Nederlandse watersector is daarmee toegenomen. Los hiervan staan en stonden de komende jaren al onderwerpen op de Europese agenda die bijzonder relevant zijn voor de watersector, zoals klimaatbeleid en de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

In de afgelopen vijf jaar heeft Bureau Brussel volgens Peter Pex en Robert Schröder veel bereikt. Voorbeeld daarvan is de onlangs door het Europees Parlement ingestelde Intergroup Water, waarvoor Bureau Brussel zich sinds 2006 heeft ingezet. Dit platform bestaat uit parlementariërs, leden van de Europese Commissie en vertegenwoordigers van de private en publieke sector. Daarnaast is dankzij de inspanningen van Bureau Brussel een subsidieprogramma tot stand gekomen, waarvan Nederlandse drinkwaterbedrijven gebruik kunnen maken. Bijvoorbeeld voor 'twinningprojecten' voor kennisuitwisseling met waterbedrijven in ontwikkelingslanden. Beide 'Brusselaars' benadrukken hierbij dat belangenbehartiging vaak een kwestie is van samenwerken met andere organisaties.

Belangrijk onderdeel van het dagelijkse werk van Bureau Brussel is het contact met Europarlementariërs. "Nederland neemt

Robert Schröder

in de Europese waterlobby een belangrijke positie in. Water staat expliciet hoger op de agenda. Europese politici en beleidsmakers houden terdege rekening met onze beleidspunten. De Nederlandse watersector speelt mee." Bureau Brussel heeft een goede naam en positie opgebouwd bij de Europese gremia. "We werken goed samen met het Europees Parlement, de Europese Commissie, zusterorganisaties en andere koepels. Daardoor zijn wij in staat de belangen voor de Nederlandse watersector adequaat te behartigen."

Bureau Brussel beschikt over een uitgebreid netwerk. "De afgelopen mandaatperiode hebben we dat zorgvuldig opgezet. De komende zittingstermijn van het Europees Parlement gaan we op de ingeslagen weg voort." Van belang daarbij is het continu onderhouden van de betrekkingen met bijvoorbeeld de Nederlandse Europarlementariërs. "Met elke verkie-

Peter Pex

zing hebben we te maken met nieuwe parlementsleden. Wij helpen hen bij het wegwijs maken in de Europese en nationale watersectoren. Met de vorige Europarlementariërs hadden we uitstekende contacten. Hetzelfde geldt voor de contacten met de Europese Commissie, die begin volgend jaar een nieuwe samenstelling heeft."

Bureau Brussel houdt Vewin en de Unie van Waterschappen constant op de hoogte van actuele relevante ontwikkelingen op het Europese vlak. "Er gebeurt niets op het gebied van water zonder dat onze achterban niet is ingelicht, actief en pro-actief. Met als bijkomend positief resultaat dat het contact met die achterban verder is versterkt en de samenwerking hecht is."

Meer informatie via
Peter Pex (pex@vewin-uvw.be) en
Robert Schröder (schroder@vewin-uvw.be)

Goede voorbeeld geven met ambitieuze doelen

Afspraken over reductie CO₂-uitstoot drinkwatersector

Vewin heeft onlangs een seminar georganiseerd om binnen de drinkwatersector te komen tot afspraken over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Samen met de drinkwaterbedrijven werd de balans opgemaakt van wat de sector al heeft bereikt. Wat betreft het aandeel duurzame energie en de reductie van de CO₂-uitstoot zijn drinkwaterbedrijven ver gevorderd in het halen van de klimaatdoelen van de Nederlandse overheid. De door Vewin op te stellen sectorafspraken worden nader uitgewerkt. Om een voorbeeldrol te vervullen moeten de ambities minimaal op overheidsniveau liggen.

Tijdens het seminar werd ingegaan op de aanleiding voor het maken van sectorbrede afspraken over het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Om klimaatverandering tegen te gaan zijn aanzienlijke emissiereducties noodzakelijk.

Klimaat en water zijn nauw met elkaar verweven. Door de zeespiegelstijging neemt de verzilting toe; als gevolg van smeltende gletsjers en een lager debiet van rivieren in de zomer stijgt de concentratie van milieuvreemde stoffen in rivieren, belangrijke drinkwaterbronnen. Een andere relevante ontwikkeling is het schaarser worden van (duurzame) energie.

Kopenhagen

Rond de klimaatconferentie in Kopenhagen was dit een prima moment voor de drinkwatersector om de balans op te maken en de eigen ambities voor reductie van emissies kenbaar te maken. Andere aanknopingspunten waren de Europese richtlijn Duurzame Energie, met een focus op aan water gerelateerde hernieuwbare bronnen, en de Nota Duurzaam Drinkwater die in 2010 verschijnt.

Van belang is dat de drinkwatersector één gezamenlijke strategie vaststelt. Als de drinkwaterbedrijven ambitieuze doelstellingen afspreken, kunnen ze een voorbeeldfunctie vervullen. En dat ondersteunt de belangenbehartiging van Vewin, waarbij het accent ligt op haalbare en betaalbare bronmaatregelen en adaptatiemaatregelen

om knelpunten voor drinkwaterbronnen te voorkomen.

Om het goede voorbeeld te geven, hanteert de drinkwatersector tenminste de klimaatdoelen van de Nederlandse overheid. Dat betekent bijvoorbeeld minimaal 30 procent reductie van broeikasgasemissies ten opzichte van 1990 (vertaald naar de drinkwatersector 38 procent) en een aandeel van 20 procent hernieuwbare energie in het primaire energiegebruik in 2020.

Tijdens het seminar werd duidelijk dat de drinkwatersector goed op koers ligt om in 2010 deze doelen te halen. In 2008 had de sector al 80 procent van de beoogde emissiereductie bereikt. Bij gelijkblijvende inspanningen wordt de doelstelling naar verwachting volgend jaar gehaald. Inmiddels kopen drinkwaterbedrijven 80 procent van hun energie duurzaam in.

Gedragsverandering

Energiebesparing is mogelijk bij het gebruik van chemicaliën. Veel winst is te behalen met een gedragsverandering, constateerde Christiaan Heyning van adviesbureau McKinsey. In zijn bijdrage aan het seminar schetste hij wat de Belgische industrie en de luchtvaartindustrie hebben ondernomen op het gebied van duurzame energie.

Voor de Nederlandse drinkwatersector noemde hij enkele opties, zoals verantwoordelijkheid nemen voor de eigen infra-

structuur. In bredere zin zouden volgens Heyning ook kansen liggen in een vraagverandering bij klanten, zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin. Verder zouden drinkwaterbedrijven externe innovatiekansen beter kunnen benutten, waarbij hij het voorbeeld van het gebruik van warm douchewater aanhaalde.

Meer informatie via

Nicole Zantkuijl: zantkuijl@vewin.nl

Colofon

Waterspiegel Update is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel Update brengt nieuws en opinies uit de wereld van water en aanverwante sectoren.

UITGEVER

Rinus Vissers
Nijgh Periodieken B.V.
(directie@nijgh.nl)

HOOFDREDACTIE

Vewin
Nico van Grieken
(vangrieken@vewin.nl)

(EIND)REDACTIE

Nijgh Periodieken B.V.
Pieter de Vries
(p.de.vries@nijgh.nl)
Peter Bielars
(p.bielars@nijgh.nl)

DRUK EN LAY-OUT

Den Haag media groep b.v., Rijswijk

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.